

Sygn. akt VI GC 13/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Protokolant: Barbara Ćwiok

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółki z o.o. z/s w B.

przeciwko: (...) Spółka z o.o. z/s w R.

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda (...) Spółki z o.o. z/s w B. na rzecz pozwanego (...) Spółki z o.o. z/s w R. kwotę 1.217,00 zł (jeden tysiąc dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

sygn. akt VI GC 13/17

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 marca 2017 r.

Powód (...) sp. o.o. w B. domagał się zasądzenia od pozwanego R. sp. o.o. w R. kwoty 3.971,79 zł, z ustawowymi odsetkami od dat i kwot wskazanych w pozwie oraz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, że strony sporu i Spółkę (...) sp. o.o. - działającą na rzecz sklepów (...)L. – łączyły, począwszy od 2007 r. kolejne trójstronne umowy współpracy handlowej, zmieniane aneksami. Przedmiotem umów był obrót i warunki dostawy towarami oferowanymi przez powoda. (...) sp. o.o. świadczyła usług reklamowe i marketingowe, powód sprzedawał towary do sklepów pozwanego. Powód na podstawie umowy, kolejnych umów i załączników wymienionych w pozwie zobowiązany był do każdorazowo wskazywanych rabatów kwartalnych, na usługi reklamowe związane z marką powoda, ponoszenia kosztów wydawania katalogów, udzielania rabatu promocyjnego i logistycznego, a także retrospektywnego od każdej z faktur.

Jednocześnie powód zakładał, że należności ponoszone z akcjami marketingowymi będą uzgadniane w drodze negocjacji i udział w nich będzie dobrowolny. Strony nie poczyniły konkretnych ustaleń co do współpracy w zakresie marketingu.

Powód podniósł, że nie została zawarta żadna umowa na usługi marketingowe. Pozwany zaś wystawiał z tytułu opłat faktury z tytułu budżetu promocyjnego, katalogu OPN, usługi promocyjnej, które w rzeczywistości były opłatami za przyjęcie towaru na półkę, nie miały ekwiwalentu w postaci świadczenia usług marketingowych i potrącał należności z wierzycelnościami powoda z tytułu zapłaty ceny. Opłaty te nie były marżą handlową i utrudniały dostęp do rynku.

Powyższe stanowiło czyn nieuczciwej konkurencji z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Powód argumentował, że samo pobieranie opłat innych niż marża handlowa za przyjęcie towaru stanowi o utrudnianiu dostępu do rynku. Pozwany w chwili narzucenia konieczności zawarcia porozumień miał świadomość bezprawności działania. Dla oceny niedozwolonych opłat nie ma znaczenia ich nazwa. Jeżeli na sprzedawcę w formie umów promocyjnych został nałożony obowiązek dodatkowych świadczeń pieniężnych, należy domniemywać, że jest to opłata zabroniona za przyjęcie towaru do sprzedaży. Powód był uzależniony od pozwanego, w razie braku zgody doszłoby do zerwania porozumienia. Zobowiązanie powoda do uiszczania opłat marketingowych było warunkiem współpracy. Przez cały okres współpracy powód nie wiedział w jakiej wysokości będzie faktura za usługi marketingowe. Umowa naruszająca wolność działalności gospodarczej jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Rabaty retrospektywne nakładane na jedną ze stron także utrudniały dostęp do rynku. Opłaty pobierane były przez pozwaną w oderwaniu od ich rzekomego celu. Zarzucił też, że umieszczanie w gazetkach reklamowych towaru nie stanowi usług reklamowych. Podniósł również, że porozumienia między dostawcami, a detalistami zobowiązujące dostawców do uiszczania opłat za przyjęcie towaru może być kwalifikowane jako niedozwolone porozumienie wertykalne, na podstawie art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu unii. Zawarcie klauzul niedozwolonych w świetle art. 15 ust. 1 pkt 4 uznk skutkuje nieważnością umowy w tej części. Podniósł też, że projekt umowy został sporządzony przez pozwanego w związku z czym wszelkie niejasności winny być tłumaczone na jego niekorzyść. Obowiązek zwrotu świadczeń nienależnych pobranych jako opłaty o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4 uznk obejmuje zwrot pobranego w ramach tych świadczeń podatku VAT.

W dniu 16.05.2016 r. Sąd Rejonowy w O.uwzględnił powództwo w całości wydając nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

We wniesionym sprzeciwie od nakazu, pozwany podniósł zarzut niewłaściwości sądu oraz wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania.

Pozwany zaprzeczył, aby kiedykolwiek pobierał od powoda opłaty, które utrudniałyby dostęp do rynku, były sprzeczne z dobrymi obyczajami, czy też zagrażały lub naruszały interes innych przedsiębiorców lub klienta. Pozwany zaprzeczył, aby pobierane opłaty miały charakter niedozwolonych opłat „półkowych”. Zaprzeczył utrudnianiu dostępu do rynku, przeciwnie poprzez podjęcie współpracy i działania marketingowe – jego zdaniem - ułatwiał ten dostęp. Świadczenia były ekwiwalentne, a nie każde odpłatne świadczenie będzie stanowić czyn nieuczciwej konkurencji. Pozwany nie posiada pozycji dominującej pozwalającej na zapobieganie uczciwej konkurencji czy utrudnianiu dostępu do rynku. Pobieranie opłat związanych z promocją towaru nie jest opłatą za przyjęcie towaru na półkę. Zarzut zaś pozorności usług i naruszenia zasad nieuczciwej konkurencji został podniesiony tylko na potrzeby postępowania sądowego.

Pozwany podniósł, że opłaty , których dotyczy pozew pobierane były w zamian za rzeczywiście wykonywane usługi marketingowe lub promocyjne, ewentualnie stanowiły rodzaj premii za zrealizowanie określonego obrotu towarami powoda, akcje promocyjne były wykonywane po uzgodnieniu z powodem celem obopólnych korzyści. Usługi marketingowe pozwanego są też tańsze niż te świadczone przez agencje promocyjne. Żądana opłata nie została pobrana nienależnie, sprzecznie z przepisami prawa. W ramach budżetu promocyjnego pozwany także wykonywał na rzecz powoda szereg czynności promujących jego markę oraz towarów pozostających w jego ofercie, typu gazetki, katalogi promocyjne, pozycjonowanie towaru na półkach, kolportaż ulotek, reklama internetowa, katalogi okolicznościowe.

Odnośnie rabatów retrospektywnych pozwany podniósł, iż dopuszczalnym jest kształtowanie cen przy uwzględnieniu bonusów, rabatów i upustów. Pozwany zauważył, że przy uwzględnieniu art. 18 ust.1 pkt 5 uznk, to powód winien udowodnić i istnienie wszystkich przesłanek roszczenia.

Postanowieniem z dnia 12.12.2016 r. V GC 1209/16 Sąd Rejonowy w O. uznał się niewłaściwym miejscowo oraz rzeczowo i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R..

W piśmie procesowym z daty 5.09.2016 r. powód ustosunkował się do twierdzeń sprzeciwu, podtrzymując stanowisko w sprawie i przytaczając w uzasadnieniu szeroką argumentację. Odnośnie ustalania ceny podniósł nadto, iż cena ustalona w umowie sprzedaży nie może podlegać ukrytej modyfikacji przez inne opłaty, o czym właśnie jest mowa w art. 15 ust.1 pkt 4 uznu. Działaniem stanowiącym czyn nieuczciwej konkurencji może być przewidzenie w umowie ramowej, a nie w umowach sprzedaży konkretnych towarów, dodatkowej opłaty w postaci premii należnej kupującemu. Nie jest to element ceny, ani marży handlowej, nie stanowi ekwiwalentu za określone świadczenie niepieniężne, lecz jest ogólnie określoną należnością liczoną od dolnej kwoty obrotów.

W piśmie procesowym z daty 31.01.2017 r. powód w odpowiedzi na wezwanie sądu o zapłatę zaliczki na koszt stawiennictwa świadków wniósł o przesłuchanie świadków w drodze pomocy prawnej.

Na rozprawie strony podtrzymały stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Strony postępowania powoda (...) sp. o.o. w B. i spółkę (...) sp. o.o. działającą na rzecz pozwanego R. sp. o.o. łączyły umowy o współpracy z dnia 1.01.2007 r. i z dnia 19.03.2008 r., które następnie zmieniane były aneksami z dnia nr (...) z dnia 7.11.2011 r. , nr (...) z dnia 2.01.2012 r. oraz aneksem nr (...) z dnia 3.04.2012 r. , nr (...) z dnia 1.01.2013 r. Tym ostatnim strony przyjęły tekst jednolity umowy obowiązującej w wersji z daty 31.12.2012 r. a zawartej w dniu 19.03.2008 r.

Umowy powyższe ustalały warunki dostawy przez powoda pozwanemu towaru w postaci flaczków spożywczych i warunki współpracy.

W umowie z daty 1.01.2007 r. określono m.in. rabat 8 % na fakturach, rabat retrospektywny 1 % kwartalny. Powód zobowiązał się do przeznaczenia minimum 5 % od całości wartości obrotu netto na opłaty za usługi reklamowe związane dostawcą i reklamą jego marki i produktów, świadczone przez pozwanego, według załączonej listy, rozliczanych kwartalnie. W tabeli wskazano usługi : promocja marki, reklama (udział w katalogu), promocja marki, / katalog, produkt na billboardzie, animacja, dział stop, uwidocznienie. Ponadto powód zobowiązał się do ponoszenia kosztów katalogów: 6 z gratisami i 3 OPN Urodziny sieci.

W kolejnej umowie z 19.03.2008 r. ustalono rabat retrospektywny 2 % kwartalny i 0,5 % roczny. Powód zobowiązał się do rozliczania kwartalnie, przeznaczenia minimum 5 % wartości obrotu w danym roku netto na opłaty za usługi reklamowe związane dostawcą i reklamą jego marki i produktów, świadczone przez pozwanego w postaci promocji marki – jeden raz w roku, reklamie (udział w katalogu – 4 razy w roku), promocja marki/katalog, produkt na billboardzie, animacja.)

Powód zobowiązał się też do ponoszenia opłaty 8 % obrotu za miesiąc październik Katalogu OPN – jeden katalog oraz usługi „promocja marki/nowość” za promocję jednego nowego produktu – 150 zł.

Aneksem z daty 2.01.2012 ustalono nowe warunki rabatów.

Aneksem z daty 3.04.2012 r. ustalono nowe stawki rabatów retrospektywnego 0,5 % roczny w razie obrotu sieci równego lub większego niż 850. 000 zł. i 1 % roczny - obrót sieci równy lub większy 950. 000 zł..

Powód zobowiązał się do przeznaczenia minimum 11 % od wartości obrotów netto (rozliczenie FV marketingową kwartalnie lub półrocznie, ostateczne rozliczenie roczne nastąpi na podstawie zrealizowanego obrotu w danym roku) na usługi reklamowe związane z dostawcą i reklamą jego marki i produktów świadczone przez sklep wg załączonej listy: promocja marki, reklama (udział w katalogu) – 9 razy w roku, promocja marki, katalog, produkt na billboardzie, animacja. W każdym z katalogów miało się znaleźć jedno zdjęcie.

Ponadto powód zobowiązał się do udziału w kosztach 1 katalogu OPN – październik – 8 % od obrotu za miesiąc październik – jedno zdjęcie oraz kosztu promocji marki/nowość – 150 zł. promocja jednego nowego produktu.

Aneks nr (...) z dnia 1.01.2013 r. strony przyjęły tekst jednolity umowy obowiązującej w wersji z daty 31.12.2012 r. a zawartej 19.03.2008 r.

dowody: umowy o współpracy z 01.01.2007 r. z załącznikami k. 24- 29, umowa o współpracy z dnia 19.03.2008 r. z załącznikami i aneksami k. 30-62,

Pozwany wystawiał powodowi faktury VAT wskazując jako tytuł

„Budżet promocyjny :

- nr (...) z dnia 5.04.2013 r. na kwotę 638,01 zł. /I kw (...)/
- nr (...) z dnia 5.04.2013 na kwotę 182,38 zł. /I kw (...)/
- nr (...) z dnia 5.07.2013 r. na kwotę 600,82 zł. /II kw (...)/
- nr (...) z dnia 5.07.2013 r. na kwotę 264,11 zł. /II kw (...) r./
- nr (...) z dnia 07.10.2013 r. na kwotę 242,73 zł. /III kw (...) r./
- nr (...) z dnia 7.10.2013 r. na kwotę 531,85 zł./III kw (...) r./
- nr (...) z dnia 7.10.2013 r. na kwotę 267,35 zł. /IV kw (...) r./
- nr (...) z dnia 7.01.2014 r. na kwotę 434,45 zł. /IV kw (...) r./
- nr (...) z dnia 7.04.2014 r. na kwotę 244,35 zł. /I kw (...) r./
- nr (...) z dnia 7.04.2014 r. na kwotę 350,81 zł. /I kw (...) r./

Usługa Promocyjna – katalogi OPN 2013 r.

- nr (...) z dnia 7.01.2014 r. na kwotę 214,93 zł.

dowody: faktury VAT k. 63-73,

Rozliczenia pomiędzy stronami następowały w drodze kompensaty dokonywanej przez pozwanego należności objętych wymienionymi fakturami z wierzytelnościami powoda z tytułu ceny za sprzedane produkty.

Okoliczność powyższa jako bezsporna nie wymagała dowodzenia w myśl art. 229 kpc.

|Pozwany w okresie za który zostały wystawione w/w faktury VAT w zakresie tzw. budżetu promocyjnego , świadczył usługi polegające na zleceniu projektu i druku katalogów centralnych i lokalnych , gazetek w których uczestniczyły produkty powoda, kolportażu ulotek reklamowych, organizowanie akcji promocyjnych, wystawianie towaru powoda w alejkach promocyjnych, dodatkowe oznaczenie produktu w alejce, świadczył reklamę w internecie. Akcje promocyjne w połączeniu z dodatkową ekspozycją zwiększały sprzedaż produktu 2-3 krotnie. Akcje promocyjne uzgadnianie były z powodem.

W I kwartale 2013 r. pozwany poniósł koszt druku 3 katalogów zawierających produkty powoda w wysokości 13.539,50 zł, 24.218,05 zł, 13. 284 zł, koszt kolportażu ulotek 10. 797,36 zł.

W II kwartale 2013 r. pozwany poniósł koszt druku 1 katalogu zawierających produkty powoda w wysokości 12.196,26 zł, koszt kolportażu 3.312,94 zł.

W III kwartale 2013 r. pozwany poniósł koszt druku 4 katalogów zawierających produkty powoda w wysokości 6.451,21 zł, 26 568 zł, 13. 284,00 zł., 13. 284,00 zł, koszt kolportażu 12. 337,07 zł.

W IV kwartale 2013 r. pozwany poniósł koszt druku 1 katalogu zawierających produkty powoda w wysokości 11. 942,98 zł, koszt kolportażu 3. 312,94 zł.

W I kwartale 2014 r. pozwany poniósł koszt przygotowania i druku 3 katalogów zawierających produkty powoda ponosząc koszt 11. 070,00 zł, 11.081,69 zł, 9.955,83 zł., koszt kolportażu 8.988,84 zł.

Ponadto pozwany poniósł koszt katalogu urodzinowego - 11. 942,98 zł i jego kolportażu w kwocie 3 312,94 zł, którego nie dotyczył budżet promocyjny.

Powód w spornym okresie czasu nie kwestionował potrącanych przez pozwanego opłat, ani przeprowadzanych przez niego w ramach budżetu promocyjnego czynności reklamowych i marketingowych, nie zgłaszał braku chęci udziału w w/w wymienionych akcjach.

dowody: FV nr (...)k. 105, FV nr (...) kk. 106, faktura VAT nr (...) k. 107, FV nr (...) k. 109, WZ- (...) k. 110, FV nr (...) k. 111, FV nr (...) k. 112, WZ- (...) k. 113, FV (...) k. 114, FV nr (...) k. 115, FV nr (...) k. 116, FV (...) k. 117, FV (...) k. 118, gazetka reklamowa k. 119, FV nr (...) k. 120, gazetka reklamowa k. 121, FV nr (...) k. 122, WZ- (...) k. 123, FV nr (...) k. 124, WZ- (...) k. 125,126, FV nr (...) k. 127, 128,FV nr (...) k. 129,130,FV (...) k. 131,FV nr (...) k. 132,WZ- (...) /CL k. 133, FV nr (...) k. 134, FV (...) k. 135, FV (...) k. 136, FV (...) k. 137, WZ- (...) k. 138, FV nr (...) k. 139, nota korygująca k. 140, k. 141, FV nr (...) k. 142, WZ- (...) k. 148, 144, gazetka k.145-146, FV nr (...) k. 147,gazetka k. 148, FV nr (...) k. 149, WZ- (...) k. 150,151, gazetki promocyjne k. 157–178, katalogi k. 179,

zeznania słuchanych na rozprawie w dniu 22.03.2017 r. k.235 świadków G. W., D. Z., M. Ś..

Pismem z daty 30.10.2015 r. powód wezwał do zapłaty pozwanego kwoty 6. 393,53 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia, wskazując na art. 15 ust. 1 pkt 4 uznk.

dowody: wezwanie do zapłaty z dnia 30.10.2015 r. k. 74,

Sąd ustalając powyższy stan faktyczny oparł się na dowodach z powołanych dokumentów i kserokopii gazetek oraz oryginałów katalogów, których autentyczność i treść nie była kwestionowana przez strony postępowania i które nie budziły też takich wątpliwości Sądu.

Sąd oparł się także na dowodach z zeznań świadków jako spójnych wzajemnie się potwierdzających i uzupełniających, jak też korespondujących z pozostałym materiałem dowodowym i jako takich zasługujących na danie im wiary.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powód wywodzi roszczenie o zapłatę w przedmiotowej sprawie z art. 18 ust. 1 pkt 5 uznk, zgodnie z którym w razie dokonania czynu nieuczciwej konkurencji, przedsiębiorca, którego interes został zagrożony lub naruszony, może żądać wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści, na zasadach ogólnych. Powód podniósł popełnienie przez pozwanego czynu nieuczciwej konkurencji przewidzianego przez art. 15 ust.1 pkt 4 uznk, zgodnie z którym czynem nieuczciwej konkurencji jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, w szczególności przez pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży.

Spór w przedmiotowej sprawie sprowadza się do oceny charakteru naliczanych opłat w ramach tzw. budżetu promocyjnego i kosztu katalogu, mianowicie czy ich naliczanie stanowi czyn o którym mowa powyżej.

Powołany przepis chroni najważniejszą sferę aktywności profesjonalnej przedsiębiorców, jaką jest wolność działalności na rynku, chroni rynek przed działaniami zaburzającymi warunki wolnego i równego współzawodnictwa. Umowa zaś dotycząca czynu nieuczciwej konkurencji jako sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, jest nieważna. Ustawodawca nie zdefiniował, czym jest w rozumieniu ustawy "utrudnianie". "Utrudnianie" zgodnie z językowym znaczeniem to stwarzanie przeszkód, ograniczanie, powstrzymywanie, przeszkadzanie lub zakłócanie. Przy czym znaczenie na tle powołanej ustawy ma tylko takie utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, które może być uznane za sprzeczne z ustawą, czyli nieuczciwe.

W wyroku z dnia 14.10.2016 r. sygn. I CSK 651/15 Sąd Najwyższy przyjął, że przepis art. 15 ust. 1 u.z.n.k. określa jeden szczególny rodzaj (postać) czynu nieuczciwej konkurencji, którym z woli ustawodawcy jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, w szczególności poprzez jedynie egzemplifikacyjnie określone zachowania wymienione w punktach 1-5 omawianego przepisu. Sąd wskazał, że każde z tych przykładowo wskazanych zachowań zawsze utrudnia innym przedsiębiorcom dostęp do rynku. W efekcie razie wykazania pobierania opłat innych niż marża, powód nie musi wykazywać, iż doszło do utrudniania dostępu do rynku.

Jednocześnie jednak nie każde porozumienie, którego skutkiem będzie pobieranie od dostawcy innych niż marża opłat, będzie mogło zostać uznane za czyn o którym mowa w powołanym przepisie. Dla uznania, iż pozwany dopuścił się czynu nieuczciwej konkurencji, nazwanego przez ustawodawcę "utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku", nie jest jeszcze wystarczające samo ustalenie pobierania przez pozwanego innych niż marża handlowa opłat, jeżeli fakt ich pobierania jest następstwem spełnienia przez pozwanego ekwiwalentnego świadczenia niepieniężnego, wynikającego z tzw. "umów promocyjnych" zawartych przez strony w ramach swobody kontraktowej, a nie pobraniem opłaty za przyjęcie towaru do sprzedaży. Nie każda zatem opłata inna niż marża handlowa, a pobrana przez przedsiębiorcę "przyjmującego towar do sprzedaży", będzie opłatą za przyjęcie towaru do sprzedaży, co w takiej sytuacji wykluczy kwalifikację takiego zachowania jako tej szczególnej postaci czynu nieuczciwej konkurencji, określonej przez ustawodawcę mianem "utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku".

Sąd zatem powinien w szczególności zbadać i ocenić ekwiwalentność świadczenia wzajemnego zastrzeżonego w tzw. "umowie promocyjnej" w zamian za przewidziana opłatę oraz to, czy takie zastrzeżone świadczenie niepieniężne zostało rzeczywiście spełnione przez pobierającego opłatę pozwanego (por. uzasadnienie wyroku TK z dnia 16 października 2014 r., SK 20/12, OTK-A 2014/9/102; Dz. U. z 2014 r. poz. 1458). Kwestią istotną w sprawie przy tym jest to, że art. 15 ust. 1 u.z.n.k nie jest oparty na konstrukcji domniemania utrudnienia dostępu do rynku. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego "za nieuzasadnione należy bowiem uznać stanowisko w niektórych orzeczeniach sądów powszechnych, że zaskarżony przepis stanowił podstawę domniemania utrudnienia dostępu do rynku i przerzucał ciężar dowodu na pozwanego. Ciężar dowodu, że zawarta przez strony umowa nie odpowiada art. 353¹ k.c., obciąża co do zasady stronę kwestionującą treść umowy. W polskim systemie prawnym przesłanka domniemania musi być wyraźnie wskazana w normie domniemania, tymczasem zaskarżony przepis nie daje żadnych językowych podstaw, by domniemywać utrudnianie dostępu do rynku lub wystąpienie czynu nieuczciwej konkurencji. Art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nie zawiera adresowanej do sądu powszechnego normy nakazującej uznać bez dowodu fakt domniemywany".

W konsekwencji, co jest w sprawie istotne, ciężar dowodzenia z wszystkimi tego konsekwencjami /art. 6 kc/ w zakresie wykazania, że zachowanie pozwanego polegało na pobieraniu innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży, spoczywał na powodzie /por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 14.10.2016 r. I CSK 651/15 por. uzasadnienie wyroku TK z dnia 16 października 2014 r., SK 20/12, OTK-A 2014/9/102; Dz. U. z 2014 r. poz. 1458/.

Ciężar dowodu, który spoczywał na powodzie /art. 6 kc / to ogólna reguła w znaczeniu materialnym, wskazującą, kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Jeżeli materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie daje podstawy do dokonania odpowiednich ustaleń faktycznych w myśl twierdzeń jednej ze stron, sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądania. Należy to rozumieć w ten sposób, że strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie

swych twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu co do tych okoliczności na niej spoczywał (wyrok SA we Wrocławiu z 18 stycznia 2012 r., I ACa 1320/2011, SIP nr 1108777, Lexis.pl nr 3050739). Innymi słowy artykuł 6 k.c. zawiera więc normę decyzyjną, pozwalającą ocenić wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Powód nie wykazał faktów wskazujących na zasadność swojego roszczenia i istoty pobieranych opłat, a to innych niż marża handlowa, za przyjęcie towaru do sprzedaży.

Powód na poparcie swoich twierdzeń zaoferował dowody z umów i aneksów do nich, jak też faktury VAT wystawiane przez pozwanego z tytułu tzw. budżetu promocyjnego. Dowody nie były zakwestionowane w sprawie, pozwany przyznał fakt naliczania tych opłat w ramach „budżetu promocyjnego” oraz dodatkowego katalogu urodzinowego i ich kompensaty z wierzytelnościami powoda z tytułu zapłaty ceny.

Na pozostałe okoliczności, a to przebiegu negocjacji w przedmiocie warunków umowy, zakupu i dalszej sprzedaży produktów, oraz istoty pobieranych opłat jako innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży powód zawnioskował dowód z przesłuchania stron i świadków.

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda z zeznań strony powodowej, która nie stawiała się na rozprawie bez usprawiedliwienia, zgłaszając wniosek o wyznaczenie terminu do przedłożenia zaświadczenia lekarskiego oraz na rozprawie wnioskując o przesłuchanie jej w drodze pomocy prawnej przez Sąd wezwany. Zgodnie z art. 214 § 1 k.p.c. rozprawa ulega odroczeniu, nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyżyczyć. Za przeszkodę, której nie można przewyżyczyć należy uznać chorobę strony uniemożliwiającą stawienie się w sądzie. Stosownie jednak do art. 214¹ § 1 kpc usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby stron, ich przedstawicieli ustawowych, wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie sądu, wystawionego przez lekarza sądowego. Z uwagi na to, że przyczyny uzasadniające odroczenie rozprawy przewidziane w powołanym przepisie określone zostały restrykcyjnie wniosek strony o odroczenie rozprawy, uzasadniony chorobą tej strony, może być uznany za uzasadniony jedynie wtedy, kiedy występuje ona w sprawie bez pełnomocnika, ewentualnie kiedy mają być podjęte czynności z jej udziałem a jednocześnie wykaże w sposób określony w art. 214¹ § 1 k.p.c., że stan zdrowia uniemożliwił jej stawiennictwo. Sąd nie wyklucza przy tym sytuacji, w których uzyskanie zaświadczenia z wyprzedzeniem nie będzie możliwe (z uwagi na nagłość choroby, czy organizacji przyjęć lekarza sądowego), jednak w przedmiotowej sprawie pełnomocnik powoda nie uprawdopodobnił, ani nawet nie przytoczył okoliczności uzasadniających tezę, iż nie było możliwym przedłożenie zaświadczenia już na rozprawie, tj. w dacie niestawiennictwa prawidłowo wezwanej strony powodowej.

Odnośnie wniosku powoda o przesłuchanie w drodze pomocy prawnej, należało mieć na uwadze, że to powód złożył wniosek o przesłuchanie go w charakterze strony, a zatem udział w sprawie leżał przede wszystkim w jego interesie. Został prawidłowo wezwany na rozprawę pod rygorem pominięcia dowodu. Ponadto należy zauważyć, że uwzględnienie wniosku o przeprowadzenie dowodu w drodze pomocy prawnej, jako sprzeciwiające się zasadzie bezpośredniości, winno mieć charakter wyjątkowy. Stosownie do art. 235 § 1 kpc postępowanie dowodowe odbywa się przed sądem orzekającym, chyba że sprzeciwia się temu charakter dowodu albo względ na poważne niedogodności lub niewspółmierność kosztów w stosunku do przedmiotu sporu. W takich przypadkach dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu w drodze pomocy prawnej. Przepis ten wyraża jedną z podstawowych zasad, a to bezpośredniości, jako że tylko bezpośrednie zetknięcie się sądu orzekającego, w tym przypadku z osobowym źródłem dowodu, zapewni możliwość poczynienia odpowiednich spostrzeżeń. Stąd naruszenie tej zasady winno mieć charakter wyjątkowy.

W świetle powyższych okoliczności i rozważań, wniosek o przesłuchanie powoda w drodze pomocy prawnej złożony dopiero na rozprawie w dniu 22.03.2017 r., przy jednoczesnym nieusprawiedliwionym niestawiennictwie Sąd uznał za nieuzasadniony w świetle art. 235 § 1 kpc i powodujący zbędną zwłokę w rozpoznaniu sprawy /art. 217 § 3 kpc/. Jednocześnie Sąd dokonał negatywnej dla powoda oceny przeszkodom stawianym przez nią w przeprowadzeniu

zawnioskowanego przez siebie dowodu / art. 233 § 2 kpc /, przyjmując konsekwencje z art. 6 kc w postaci niewykazania tezy na którą zostały zawnioskowane.

Sąd oddalił także wnioski dowodowe powoda z zawnioskowanych zeznań świadków, mając przy tym na uwadze art. 2 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych sprawach cywilnych i art. 130⁴ § 4 i 5 kpc stosownie do którego Sąd podejmie czynność połączoną z wydatkami, jeżeli zaliczka zostanie uiszczona w oznaczonej wysokości. W razie nieuiszczenia zaliczki Sąd pominię czynność połączoną z wydatkami. Pominięcie czynności powoduje zaś skutki przewidziane w przepisach art. 6 kc.

Sąd wezwał powoda do uiszczenia zaliczki na koszt stawiennictwa świadków pismem doręczonym pełnomocnikowi powoda w terminie 7 dni pod rygorem pominięcia dowodu, doręczonym w dacie 27.01.2017 r. /k. 204/. W odpowiedzi na wezwanie powód pismem z daty 31.01.2017 r. wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków w drodze pomocy prawnej przez Sąd miejsca zamieszkania /k. 211/. Zaliczka na poczet kosztów przeprowadzenia dowodu nie została ostatecznie wpłacona. Tymczasem wniosek powoda o przesłuchanie świadków w drodze pomocy prawnej nie niweczył obowiązku wpłacenia zaliczek. Sąd wzywający ma obowiązek zapewnić sądowi wezwanemu środki na przeprowadzenie dowodu, jeżeli wykonanie czynności zależne jest od uiszczenia zaliczki, sąd wzywający żąda od strony złożenia zaliczki i przekazuje ją sądowi wezwanemu /§ 116 ust. 4 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych / DZ.U.2015.2316/.

Z drugiej strony, pozwany ustosunkowując się do istoty spornych w sprawie należności z w/w faktur wyjaśnienia odnośnie każdego z kwartalnych okresów rozliczeniowych poparł, przedstawił bogaty materiał dowodowy w postaci faktur VAT dokumentujących jego wydatki na promocję reklamę, z katalogów, zeznań świadków na okoliczność świadczenia na rzecz powoda usług promocyjnych i marketingowych przewidzianych w umowie jak też i ponoszenia z tego tytułu kosztów. Powyższy materiał dowodowy potwierdzał tezę pozwanego, a nie powoda, a to iż opłaty te były ekwiwalentem właśnie za te usługi, nie stanowiąc opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży.

Ostatecznie nieprzeprowadzenie wniosków dowodowych przez powoda na okoliczności istotne dla uznania zasadności jego powództwa, jak też materiał dowodowy przedstawiony przez stronę pozwaną skutkowało uznaniem niewykazania przez powoda /art. 6 kc / przesłanek roszczenia z art. 18 ust. 1 pkt 5 uznk w zw. z art. 15 ust. 1 pkt 4 uznk.

Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił powództwo na podstawie powołanych przepisów orzekając jak w pkt I wyroku.

W przedmiocie kosztów postępowania, na które po stronie pozwanego złożyły się koszt zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc, statuującego zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania.